

Spesialundervisning funn fra tilsyn

Rune Gulbrandsen og Christian Nordset
barnehage- og utdanningsavdelingen

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynstema

Tema for fellesnasjonale tilsyn med spesialundervisning

- Sakkyndig vurdering
- Vedtak om spesialundervisning
- Gjennomføring av spesialundervisning

Sakkyndig vurdering

- Lang Saksbehandlingstid
  - Fratar elever med behov retten til spesialundervisning
  - Økonomi og kapasitet
- Den sakkyndige vurderingen må være så utførlig at skolen ikke er i tvil om hva PP-tjenesten egentlig tilrår.
  - Innhold
  - Omfang
  - Organisering
  - Kompetanse

Vedtak om spesialundervisning

Er saken godt nok opplyst?

- Skolens ansvar
- Er sakkyndig vurdering klar og tydelig?
- Ugyldig vedtak

I hvilken grad vurderes om innholdet i sakkyndig vurdering er klart og tydelig nok til å fatte vedtak?

Skulle saken noen ganger vært sendt tilbake til PPT?

Vedtak om spesialundervisning

Funn; utydelige vedtak som i for liten grad definerer opplæringstilbudet

Så klart og tydelig at eleven/foresatte forstår hva de er tildelt

- **innhold** (hva slags opplæringstilbud, avvik fra læreplanverket; herunder kompetansemål og timer, hvilke fag avviket skal gjelde for, fritak fra vurdering mv.)
- **omfang** (antall årstimer mv)
- **organisering** (i klassen/gruppe, liten gruppe, eneundervisning, alternativ opplæringsarena)
- **kompetanse** (lærer, spesialpedagog, logoped, assistent mv.)
- Foreldrene/elevens rett til å bli hørt – barnets beste

Gjennomføring av spesialundervisning

§ 13-10: Skoleeier har ansvaret for at retten til spesialundervisning blir oppfylt, og stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige

- Rett timetall og innhold
- Rett organisering
- Rett kompetanse
- Ressurser?

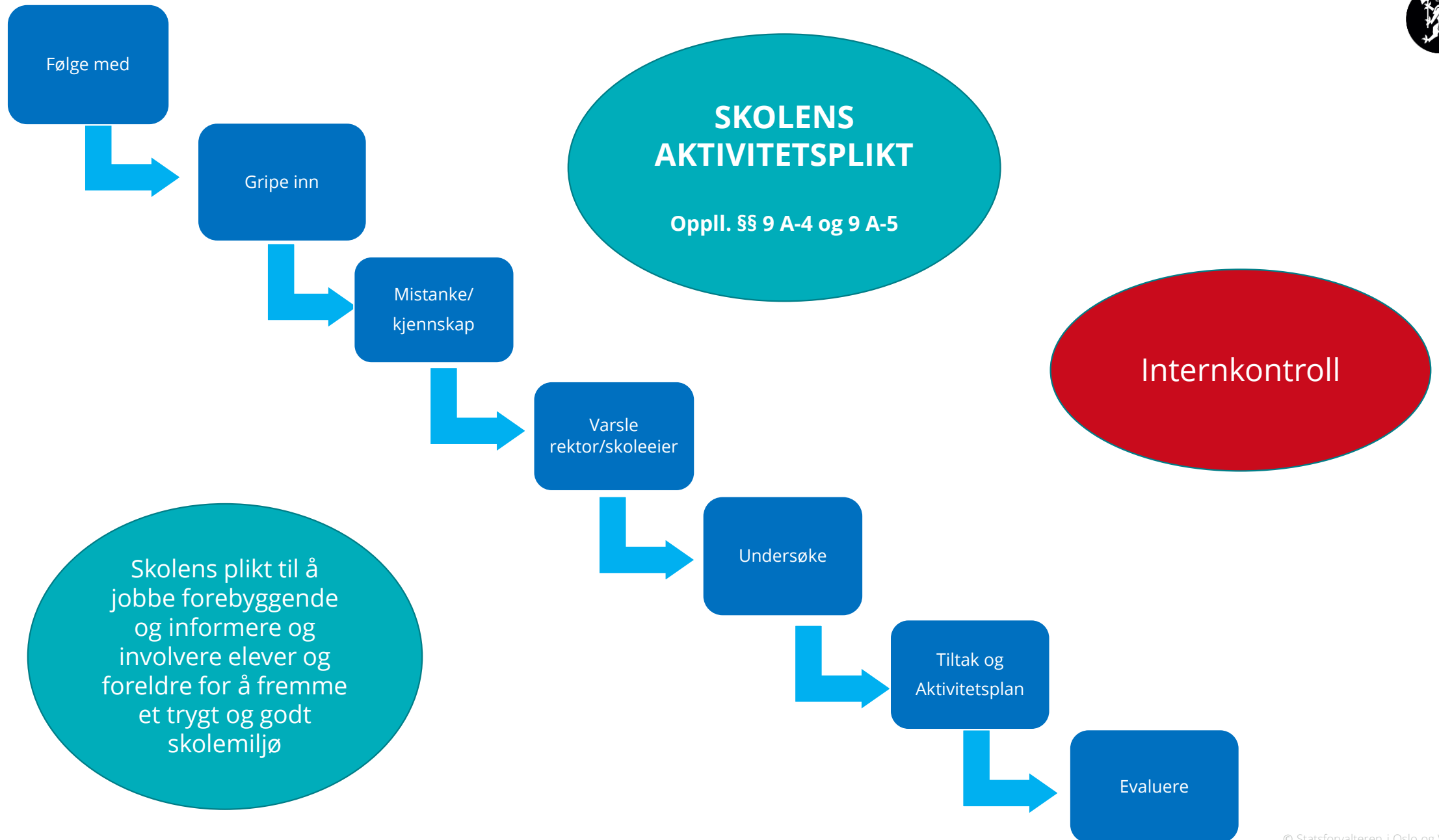
Erfaringer fra tilsyn med skolemiljø

Samling for kommunalsjefer for barnehage og skole i Oslo
og Viken 11. november 2021

Statsforvalteren i Oslo og Viken

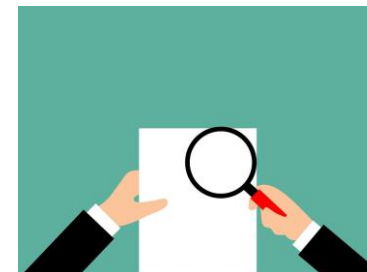
Tilsyn med skolemiljø - FNT

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
2. Plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.
3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.

Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

1. Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene.
2. Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet.

Pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2022-2025

- Kommunen skal gjennom sin internkontroll sørge for at de som arbeider på skolen oppfyller delpliktene i aktivitetsplikten, jf. oppll §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.
- Vi skal undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å varsle og undersøke saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

Kommunen må blant annet:

Skaffe seg informasjon om praksis i kommunen

Vurdere denne praksisen opp mot kravene i regelverket

Sørge for varige endringer når avvik blir avdekket

Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

Skolens plikt til å arbeide forebyggende

- Vi undersøker om rektor har **bestemt en fremgangsmåte** som sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.
- Fremgangsmåten må sikre at elevene i alle klassene blir involvert i større eller mindre grad.
- Vi må også undersøke om rektor **følger opp** at de som jobber på skolen, **braker fremgangsmåten i praksis.**

Forts. skolens plikt til å arbeide forebyggende

Vi undersøker om rektor sørger for at lærerne har nødvendig kompetanse, slik at de kan praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og at de har tilstrekkelig tid til å jobbe på denne måten.

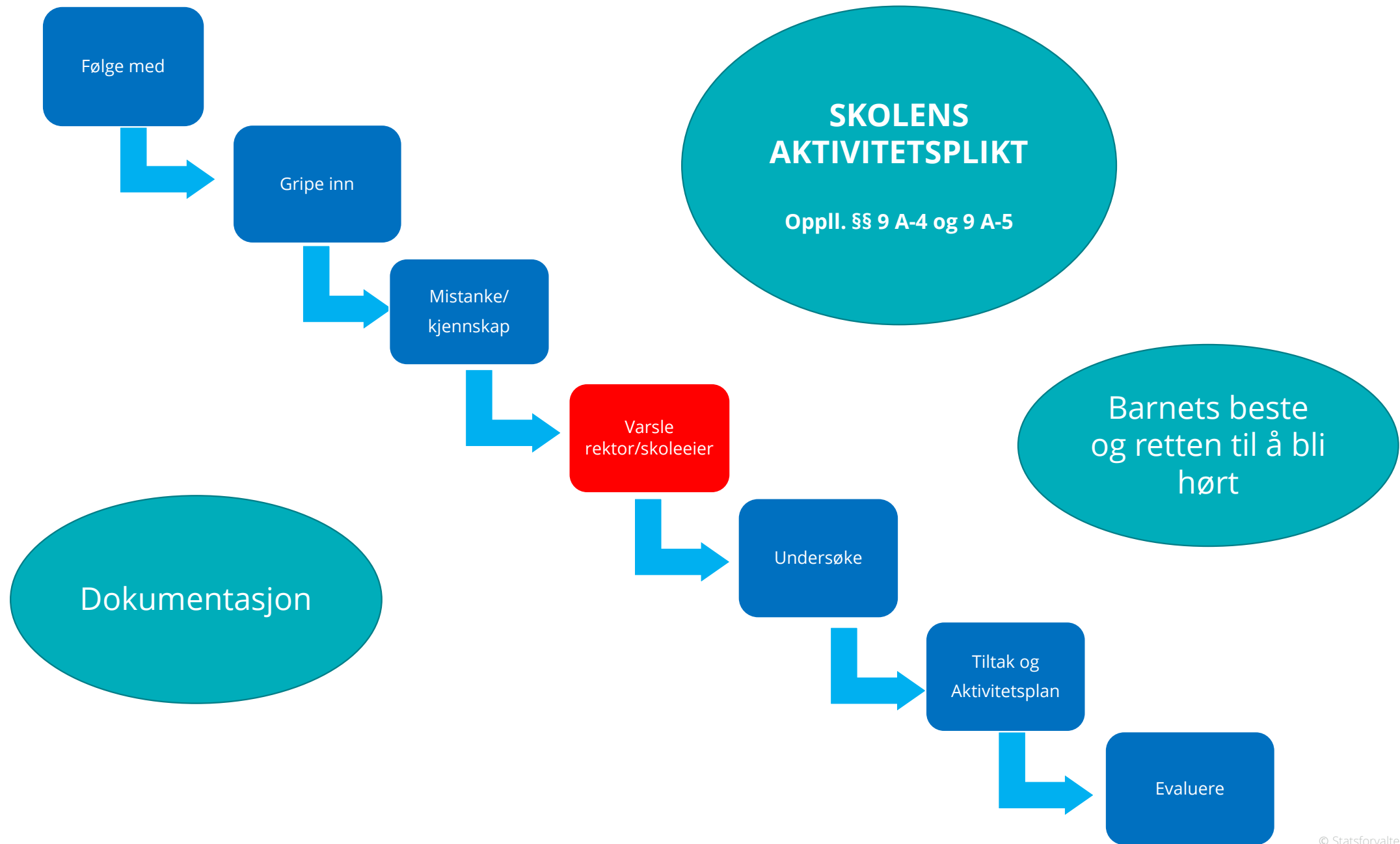
Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

Vi undersøker om;

- praksis viser at skolen gir elever og foreldre informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til statsforvalteren.
- rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at aktuelle råd og utvalg får informasjon om at de har rett til innsyn, og at de har rett til å uttale seg om alle saker som er viktige for skolemiljøet.
- rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om **alt** som er viktig for skolemiljøet.
- rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at aktuelle råd og utvalg blir tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig.

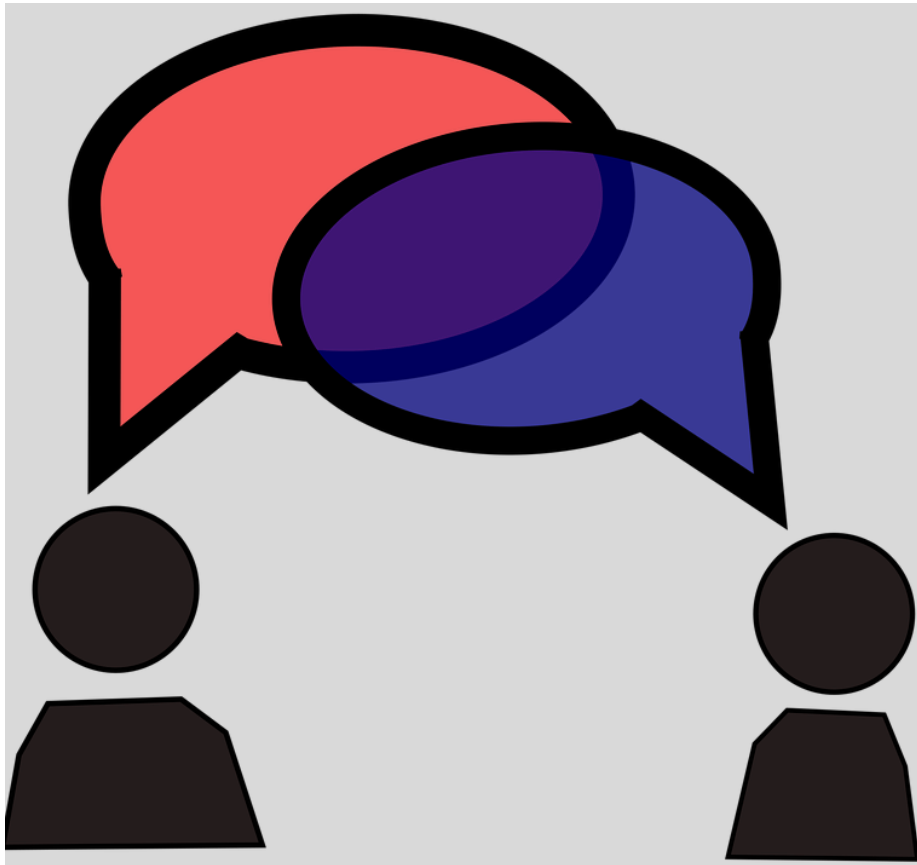
Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene
har et trygt og godt skolemiljø

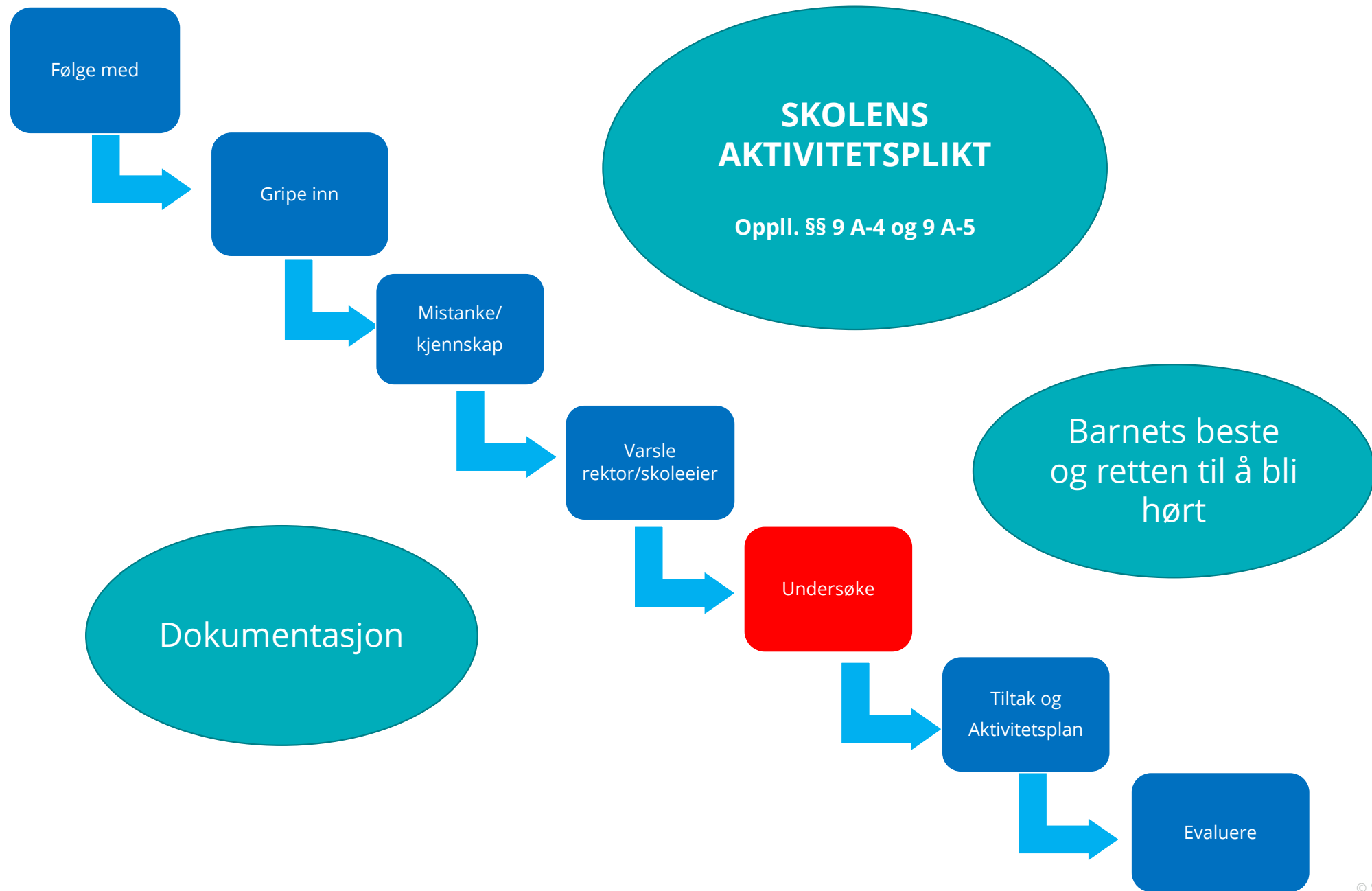

Plikten til å varsle

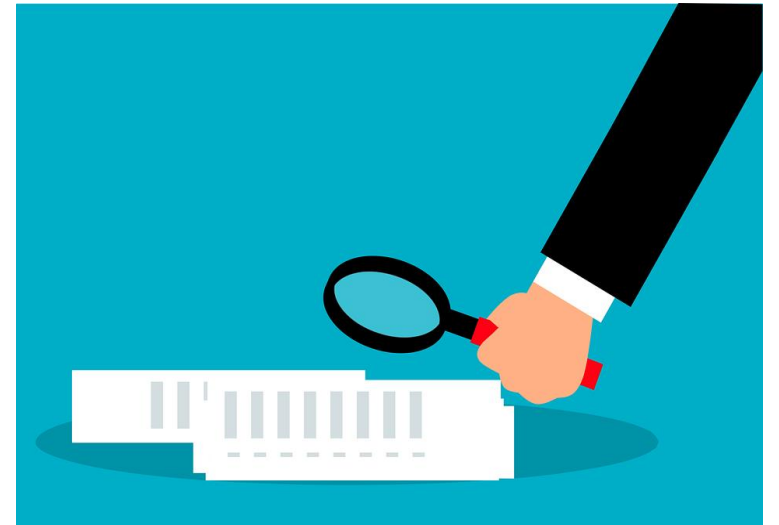
- Hva skal det varsles om?
- Rektor skal ha bestemt en fast fremgangsmåte for varsling – er denne kjent for de ansatte?
- Hva hvis ansvaret med å motta varsler er delegert?
- Alvorlige saker skal varsles til skoleeier
- Tidskrav til varsling?
- Hvordan skal varslene dokumenteres?

Plikten til å undersøke

- Har skolen undersøkt saken tidsnok?
- Har alle elever som er involvert i saken, uttalt seg?
- Kommer elevens mening og opplevelse tydelig frem?
- Har skolen undersøkt bakgrunnen for elevens opplevelse?
- Er undersøkelsene tilpasset saken?
- Har skolen analysert og sammenstilt informasjonen?

Kommunens arbeid med skolemiljø og internkontroll

Internkontroll

Kommuner skal ha «internkontroll» med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.

Omfatter alt innenfor kommunens ansvarsområde. Herunder opplæring.

Hensikten er å sikre at lover og forskrifter følges – rettssikkerhet for innbyggerne.

Internkontrollen skal kunne **avdekke** og følge opp avvik og **risiko** for avvik.

Systematiske aktiviteter og tiltak som gjennomføres for å sikre regelverksetterlevelse.

Tilsyn med internkontroll

Vi kontrollerer

1. Skolens plikt til å varsle og undersøke
2. Om kommunen sikrer gjennom sin **internkontroll** at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å varsle og undersøke saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

Hva undersøker vi i tilsyn med internkontroll?

- Har kommunen **vurdert risikoen** for at de som arbeider på skolen, ikke oppfyller varslingsplikten eller plikten til å dokumentere?
- Har kommunen fulgt opp med **tiltak for å hindre eller forebygge risikoen** for at varslingsplikten eller dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
- **Følger kommunen opp** om iverksatte tiltak fører til at de som arbeider på skolen oppfyller varslingsplikten og at dette blir dokumentert?
- Har kommunen **vurdert risikoen** for at skolen ikke oppfyller undersøkelsesplikten eller plikten til å dokumentere?
- Har kommunen fulgt opp **med tiltak for å hindre eller forebygge risikoen** for at undersøkelsesplikten eller dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
- **Følger kommunen opp** om iverksatte tiltak fører til at skolen oppfyller undersøkelsesplikten og plikten til å dokumentere?

Kommunen må innhente informasjon og gjennomføre risikovurderinger, og på denne bakgrunn vurdere å sette inn relevante forebyggende og risikoreducerende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd.

Takk for oss!

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside statsforvalteren.no/ov